

Inserati se sprejemajo in velja trislopnost vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanj se sena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah šte. 25.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Vse učilišče v Ljubljani. *)

I.

Praga je središče češkega kraljestva, ki je natorno po gorah ločeno od drugih dežel, nihče ne more trditi, da bi zamoglo glavno mesto Češke stati daleč od onega kraja, kjer stoji danes Praga. Dunaj je središče gorenje podonavske ravnine med alpami in češkimi hribi. Tu imamo dve nedvomljivi središči in dva se-deža vseučilišč.

Poglejmo pa v druge kraje, kjer so visoke šole ali kjer jih še hočejo imeti. Galicija ni geografično omenjena dežela, ona je kos nekdanje Poljske, umetno priredjena in provin-cija imenovana. Ona spada k severno-slavjanski planjavi, ktere geografično središče je Moskva. narodna središča pa so Varšava, Kijev in Mo-skva. Tukaj imamo dve vseučilišč, v Krakovu in Levovu, ki bi bila pa tudi lahko v Tarnovu in Tarnopolu. Bukovina nima pravega središča, ker Črnovice leže že na meji, in tamošnje vse-učilišče ima tako lego, kakor bi hotelo Ruse v naše šole vabiti. Na Moravskem ni pravega središča, Olomuc bi bil lahko glavno mesto, kakor je Brno. Innsbruck ni središče že tako

*) Prof. Šuklje v svojem drugem članku o tem vprašanju omeni nekako zaničljivo tudi osebe g. J. Aléševca — češ, da na njegov članek ne bo odgovarjal. V tolažbo gosp. profesorja bodi tu izrečena resnica, da g. Aléšovec Šukljevega članka še bral ni, toraj je še manj mogel pisati odgovor na-nj; gosp. prof. Šukljeja prevzetnost toraj tukaj nikakor ni na pravem mestu. Vredn.

male tirolske dežele, ker leži že skoro na ba-varski meji; Innsbruck je komaj središče inske doline na Tirolskem. Kaj zastopa nemški Gra-dec? Niti Koroška, niti cela Štajarska ne spada geografično pod Gradec. Drava je večja reka od Mure, in dravska dolina je važnejša od murske, kako more poslednja nad prvo vladati? Zagreb ni središče Hrvatske, ker lje že skoro na slovenski meji, tedaj Zagreb ni narodno hrvatsko, ampak geografično posavsko središče, in ob enem središče zapadnega jugoslovanstva.

Kaj pomeni pa geografična lega Ljubljane? V Cislajtaniji ni večega središča od Kotora do Dunaja. Kar Innsbruck za Tirolsko, Gradec za Štajarsko, Brno za Moravsko, Levov za Gali-cijo, Črnovice za Bukovino, Opava za Šlezijo, Zader za Dalmacijo in Solnograd za Solnograško nikdar ne morejo biti, namreč naravna geo-grafična središča, to je Ljubljana za Kranjsko; gorenjski in notranjski svet visita proti Ljub-ljani, dolenski svet tudi ne more skoro dru-gam spadati; tu se križajo vse deželne ceste. Ljubljana ima pet naravnih cest: prva na Gorenjsko proti gorenjskim planinam, druga čez savinsko in dravsko dolino v donavsko dolino, tretja po savski dolini na Hrvatsko, Srbsko in Rumunsko, četrta na Dolenjsko v Bosno proti Solunu in Carigradu, peta proti jadranskem morju.

Kake kupčijske ceste pa ima Gradec? Edino ono iz Dunaja v Trst, cesta na ogersko ni posvetna cesta, je le nekako za domačo rabo brez velikega prometa.

Še Maribor ima važnejšo lego od Gradca,

ker tam se križate dve veliki cesti. Maribor bi bil pripraven za glavno mesto dravske do-line, kakor je Zagreb središče posavske doline. Pa tudi velik del Štajarske na to plat visi, ker se Sav na iztaku v Savo, in ta del pripada bolj Ljubljani, ki je središče gorenje posavske doline ob Savi (Gorenjsko) in njenima postran-skima rekama Ljubljanici (Notranjski) in Krki (Dolenjsko.) Če tedaj Maribor ni središče za vse Štajarsko, toliko menj pa je to Gradec, ki leži ob rečici Muri, kateri se geografično ne-naravna politična prednost pred Dravo daje. Goriško ima reko svojo (Sočo) tedaj je naravno, da je deželica za se; toda goriški Kras, in potem Trst z okolico in severni deli Istre spa-dajo geografično pod Ljubljano.

Če seštejemo prebivalce vseh krajev, kojih geografično središče je Ljubljana, našli jih bomo (na Kranjskem, Štajarskem, na goriškem Krasu, v Trstu in Istri) blizo en milijon. Poglejmo pa Gradec: dravsko in savinsko do-lino moramo odšteti, pa tudi severni del go-renje Štajarske, kjer teče voda (Traun) proti severu na gorenje Avstrijsko, tedaj ostane le murska dolina s sosednimi dolinami, vsega vkup k večjemu 500.000 ljudi, tedaj za polo-vico menj, ko za Ljubljano. Recimo, da je Ce-lovec središče gorenje dravske doline, da obsega tedaj Koroško, iztočni del Tirolske in zapadni del južne Štajarske, tudi ne bomo več našli, ko 400.000 ljudi, ki v tem področju žive. Inns-bruck na Tirolskem je središče komaj za ka-kih 200.000 ljudi, ker južna Tirolska proti jugu visi, po visokih hribih od severnega dela

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratak čas.

XI.

Cela dva dni po skušnji sem se veselil svoje slave, še celó brat je imel zavoljo mene praznike. Tretji dan pa so že oče zopet po-sadili me na čevljarski stol in moral sem ur-base šivati, peté šepati, strgane čevlje krpiti in če tega ni bilo, vsaj copate plesti kakor brat; šivanje podplatov so pridržali oče še sebi, ker nisem bil tako močan, da bi bil mogel dreto zadosti trdo zategniti. Z dóma nisem smel, le če je bila pri naši podružnici maša, so me pustili, da sem šel zvonit in strč, pa sem moral kmalu domú priti. Razen tega sva smela z bratom iti zvečer „Marijo“ zvonit, jaz sem gonil vélikega, brat malega, in mežnar nama je to iz milosti dovolil „zato, ker sem bil jaz prvi „prémohar“ — je rekel.

Tako je bilo vse pri kraji, šolo sem bil izdelal, znal dobro brati, pisati še celó nemške črke, računati, razen tega pa povest „Jakob und Anna“ in s tem je bila moja „universa“ dokončana, ker več se v naši šoli nisem mogel učiti. Oče so postali tudi čedalje bolj kratkih besedi in če bi mati ne bili prišli s kako svojo vmes, bilo je naše življenje podobno onemu

po posilnih delavnicah; če nisem sedel na tro-jenogatem stolu, sem pa sedel za kolovratom — posebno, kečar so mati kuhali. Knjigo in pero sem smel v roko vzeti le ob nedeljah in praz-nikih, tačas sem iz svojih „prémohnih bukvic“ kaj bral vsi držžini, pa še drugim, ki so prišli poslušat. Tako bi bilo menda ostalo, jaz bi bil rastel pri rokodelstvu in dobro, če bi tega, česar sem se v šoli navadil, ne bil pozabil, — kar se je moja zadeva na enkrat vse drugače zasukala.

Nekega dne sedimo vsi pri svojem delu, kar se odpro vrata in v hišo stopi — kdo, kaj mislite? Nihče drugi ko gospod kaplan s „hva-ljen bodi“. Taka čast se naši borni hiši ni še nikdar prigodila, tudi je nismo pričakovali pri zdravem telesu. Oče skočijo brž pokonci, se odkrijejo in spuste zavihane rokave doli, mati otresejo pezdirje s predpasnika in vsi skup gremo roko poljubiti prijaznemu gospodu; na to mati obrišejo brž dolgo klop, a gospod reče prijazno, potrkavši mene na glavo:

„Je že dobro, že! No, kako je, Jakop? Ali še kaj veš iz šole? Še nisi vsega pozabil?“

„O, ni še ne“ — odgovoré namestu mene oče — „vsako nedeljo bere in piše, tisto nem-ško storijo pa tako vsak dan vso z glave pravi, da jo bom kmalu že jaz znal.“

„Prav, prav“ — reče gospod kaplan, sede na klop in nasloni roke na palico — „kaj pa mislite zdaj začeti z njim?“

„I nič; izučil se bo rokodelstva, potem ga bom pa v Ljubljano spravil h kakemu mojstru, če Bog dá.“

„Hm, hm! Fant ima dobro glavo, za ro-kodelstvo je pa premajhen in preslab. Kaj, ko bi ga dali naprej v šolo?“

Te besede gospoda kaplana mi zadoné na uho prijetnejše od vseh štirih zvonov, kečar so pritrkovali ná-nje, zato napnem ušesa, da bi slišal očetov odgovor.

„Dobro bi že bilo, ali kdo ga bo pa za-kladal?“ — opomnijo oče.

„Ej, nekaj mu bote že mogli dati vi, ne-kaj se bo pa od drugih dobilo“ — reče go-spod kaplan.

„Bo treba obleke, hrane, stanovanja, bukev pa še marsikaj drugega“ — ugovarjajo oče.

„Nekaj tega je že gotovega“ — pravi go-spod kaplan — „jaz sem govoril z očetom guardijanom kloštra in ta mi je obljubil hrano za fanta in če bo priden, bo dobil čez nekoliko časa tudi stanovanje v kloštru. Zarad obleke naj pride jutri fant k meni, jaz imam nekaj obnošene in krojač mu bo mero vzel, da jo prenaredi zá-nj. Vi mu napravite samo perilo

ločena, ter je njeno naravno središče Bozen, ki pa ima tudi le tri ceste, in daleč ni tako središče, ko Ljubljana. O Lincu bi se dalo še govoriti kot večji postaji ob Donavi, pa tudi ta geografski okraj se ne more z ljubljanskim meriti. —

Toraj smemo pač prašati: kje je v Cislajtanijski poleg Prage in Dunaja tako geografsko središče ko Ljubljana?

Reklo se bo: če je Ljubljana tako naravno geografsko in trgovinsko središče, zakaj pa v številu prebivalcev na primer za Gradcom toliko zaostaja?

Tu pridemo do našega predmeta! Če roži ne boš prilival, se bo posušila, če ima še tako dobro prst pod seboj, Zemlja še ni vse, treba je tudi solnca in vode. luči in mokrote. Ljubljana pa je vedno stradala solnca vladne milosti in vode denarne pomoči, Gradec ima vse visoke šole, ima višo sodnijo in razne urade, kojih Ljubljana nema, ima velike tovarne, kojih si zanemarjeni Slovenci niso mogli sami osnovati; Gradcu so pridruženi južni Štajarci, ki tje ne spadajo ne narodno, ne geografsko; tako je Gradec lahko velik postal. Če Visnjigori nastavim kakih 2000 uradnikov in profesorjev, katerim se pridružijo sami še nekateri penzionisti, potem bo tudi Višnjagora veliko mesto postala!

Dajte Ljubljani vseučilišče, dajte jej višo sodnijo, pomagajte jej ustanoviti nekaj večjih fabrik, dajte jej dolejško železnico, dajte jej luči in mokrote, pa se bo tudi ona povzdignila in razcvetela!

Neki profesor se zelo repenči v takajšnjemu slovenskemu dnevniku, da bi odvrnil od Ljubljane vseučilišče, kterege so nekateri zahtevali, ponujal ga pa Ljubljancanom še nihče ni. Mi pa ravno nasprotno ne razumimo, zakaj bi ravno Ljubljana ne smela dobiti više sodnije in visokih šol, ko je vendar, kakor smo ravnokar dokazali, najvažnejše središče Cislajtanijske na jugu od Dunaja? Kako zamore narodnjak Ljubljani to zavidati, kar bi služilo v njeno povzdigo in rast, v njeno diko in čast? Saj mi nismo tako netolerantni; če že ne more biti čisto slovensko vseučilišče, naj pa se napravijo tudi nekatere italjanske, hrvaške in nemške stolice, naj se naredi mednarodno vseučilišče,

kakor je bilo že predlagano v svoj čas! Mi smo poklicani, potegovati se za blagor naše domovine, za procvet naše bele Ljubljane, in ne iz osebnih antipatij ali simpatij, ampak iz ozira na narodni interes smo povzdignili svoj glas proti izjavi onega profesorja; in tako bomo delali tudi v prihodnje. Tudi nas v tem ne bo motilo, če nam oni profesor „plitvo“ znanje očita, ker živimo v zavesti, da znamo razsoditi, kaj je naši domovini koristno in kaj ne. Kar je drugodi mogoče bilo, tudi pri nas ne bo nemogoče, kar je drugodi koristno bilo, tudi pri nas ne bo škodljivo, če so drugodi učne moči dobili, jih bomo tudi mi, če se v bolj zakotnih krajih učencev ne manjka, se jih tudi v Ljubljani ne bo, ki ima tako središčno geografsko lego.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 26. septembra.

V gosposko zbornico je poklicanih 18 novih udov, 4 dedni, in 14 dosmrtnih. Med njimi so Schwarzenberg, Thun, Habietinek, Chotek, Tinti, Brener, Brücke. Večina novopoklicanih parov pripada naši konservativni stranki; to je veselo znamenje, da se vlada hoče vendar bolj na našo stranko opirati.

Česki poslanci so sklenili, da pridejo v državni zbor, z 67 proti 5 glasovom. To je bilo že pričakovati. Česki listi pa pristavljajo, ko to poročajo, da Čehi ne vstopijo kot stranka vladi v vsem pokorna, ampak kot neodvisna in samosvestna stranka, ter dajo razumeti, da bodo Čehi zopet izstopili, ako bi videli, da se jim njihove terjatve ne izpolnijo.

V Levovu je bil v državni zbor voljen **dr. Smolka**, znani stari voditelj Poljakov, in federalist, ter prijatelj Čehom in drugim Slovanom, nasprotnik federalističnim Poljakom, katerim tudi ni všeč, da je bil voljen. On nam bo pomagal, da Poljake pri nas obdržimo, da jih ustavoverci ne zvabijo k sebi. Zato je izvolitev Smolke dobro znamenje na političnem nebu.

Bismarku na Dunaji še vedno slavo pojó in ga časté kot rešitelja in preroka, ker si obetajo, da bo tudi v notranji politiki kaj

spremenil pri nas na korist ustavovercem. Bomo videli! Kaj je govoril in snoval v zadevah naše zunajne politike, to ne spada pod to rubriko.

Baron Haymerle je imenovan za ministra vnanjih poslov. Njegovo imenovanje se oficijalno razglasi, ko se vrne iz Monce, kamor se poda, da se poslovi od laškega kralja. Bodoči minister vnanjih del zdaj že mnogo občuje z ministerskimi svetovalci, da se natančno seznani z ministerskimi deli.

Vnanje države.

Francoski minister Lepère je zadnjič neke trdnjave ogledaval in pri tej priložnosti rekel: „Mi hočemo mir, in nič drugega, ko mir, — ako kdo kaj drugega hoče, smo tudi pripravljeni.“ Te besede so šle od ust do ust, in zdaj jih vé že cela Evropa. Kam so namenjene, ne more biti dvomljivo; ravno zdaj potuje nemški cesar Viljem po Alzasiji, da bi se prepričal, je-li mu ljudstvo zvesto ali ne. Ob istem času pa pride Bismark na Dunaj. Potovanje nemškega cesarja v Strassburg, in Bismarkovo pot v Beč, je pač vzroka dovolj da se Francozi vznemirjene čutijo, kajti le proti njim, ali pa proti Rusom zamore biti nemška-avstrijska zveza, če je sploh sklenjena, obrnjena biti: mogoče pa tudi zoper oba. Eni pravijo, da gredó nad Rusijo; pa to je težko verjetno, dokler stara dva cesarja živita, ki sta bila še nedavno v Aleksandrovi vkupaj. Drugi pravijo, da hoče Bismark Avstrijo podpirati, da si bo osvojila turške dežele, ta slučaj se nam tudi zelo verjeten zdi, ker Nemčija želi, da bi se Avstrija razširila proti vzhodu, da bi potem ona (Nemčija) vzela nemške provincije Avstrije. Tretji zopet menijo, da misli Bismark Francoze napasti, in da mu bo Avstrija hrbet krila pred Rusi, ako bi ti hoteli Francozom pomagati. Kakor je videti, veruje francoska vlada v poslednji slučaj, sicer bi bile ministrove besede nerazumljive. O svojem času bomo že zvedeli, kake namene in nakane ima Bismark, in koga misli napasti. Za sedaj nas pa jako veseli, da se Francozi zopet čutijo, da se Nemcev nič več ne bojé, kakor sodimo po ministrovih besedah, da so pripravljeni na napad od strani Nemcev. To bo pruski šovinizem močno ohladilo.

in rjuhe za posteljo, za šolske bukve se bo že kaj nabralo, gospod fajmošter so obljubili tudi nekoliko pomagati. Kaj pravite na to?

„I no, saj to je že vse, kar bo fantu treba“ — odgovore oče — „vse druge bo veljalo le par grošev.“

„Kaj pa ti, Jakop?“ — se obrnejo do mene gospod kaplan — „ali bi šel rad v šolo?“

„Se ve, da bi šel rad“ — je odgovor moj, ker so se mi med pogovorom sline cedile nekaj zato, ker sem silno nerad sedel na trojenožcu in dreto vlekel, nekaj pa, ker sem res že začel hrepeneti po učenji, do kterege so se mi vrata tako nenadoma odprla.

„Premislite si toraj to reč vsi, pa naj mi jutri fant pride povedat. Potem pa glejte, da ga nekoliko opravite, čez štirinajst dni mora že biti v mestu, ker se šole začne.“

Izgovorivši to odide gospod kaplan, pri nas pa se pričné glavno posvetovanje zaradi moje oprave, ki je trajalo še ponoči. Drugi dan mi rekó oče, naj le grem k gospodu kaplanu in povem, da bom šel v šolo. Jaz grem, gospod kaplan mi dá pomeriti hlače in suknjo, krojač vzame precéj dolgo zelenkasto suknjo gospodovo in gre z njo. Potem me pelje gospod najprej k gospodu fajmoštru, ki je jako prijazen z mano in vesel, da grem v šolo, za

tem pa k učitelju, kateri mi naredi šolsko spričalo — nemško — se vé da. Takrat nisem drugega razumel v njem, ko celo rajdo „sehr gut“, učitelj mi potrka na rame in reče:

„Le pridno se uči, da boš naši šoli čast delal.“

Jaz obljubim to in grem domú s spričalom, kterege moram očetu prebrati. Razumeli so ga toliko ko jaz, vendar so jim bili „sehr gut“ strašno všeč; ko so ga tudi mati ogledali, je šel za tablico v kotu, kjer je čakal dočtje, da sva šla z očetom oba v Kamnik stanovanja iskat. Gospod kaplan nama je dal pismo do patra guardijana in s tem oborožena stopiva gologlava „na porto“, kjer naju ustavi „frater“ z vprašanjem:

„Nov študent, kaj ne? Bi rad dobil hrane pri nas? Nič, nič, jih imamo že preveč. Le idita!“

Jaz se obrnem žalosten, da bi šel, ali oče niso tak strahopetec, to pokažejo brž s slededim odgovorom:

„Ni res, ne! Le pokažite nama sobo patra guardijana, je že pismo do njega tu.“

„Od koga? Dajte ga sem!“ — veli frater nekoliko razžaljen.

„Ej ne, vi ni nimate kapuce, niste pater“ — se branijo oče.

„Jaz vas pa not ne pustim“ — je precéj osoren odgovor.

„No, kaj pa je, kaj?“ — zadoni za nami glas, mi dva se obrneva in zagledava pred sabo patra majhne, nekoliko okrogle postave in dobrovoljnega obraza. Frater se brž prikloni in reče nekaj po nemški, meni se je zdelo, da je rekel, da sva prišla zá-me hrane prosit, pa nama je rekel, da jih je že dosti. Moj oče pomole kaplanovo pismo in učiteljevo spričalo, pater vzame oboje in odpre najprvo pismo. Komaj je pogledal vá-nj, se obrne k meni, me pogleda in reče vljudno:

„A, to je tisti fant? No, je že dobro.“ In pogledavši spričalo mi položi roko na glavo in reče: „Dobro si se učil, prav dobro, če se boš tudi pri nas tako, boš prvi v šoli.“

Frater je bil med tem tiho odšel, naju pelje pa pater v „pekarijo“ pred kuhinjo, kjer dobiva kruha in vina. „Le počakajta tu nekoliko, da spišem pismo, ktero bota nesla gospodu“ — reče še in odide, midva pa si skoro ne upava ne jesti ne piti, še manj pa glasno govoriti, toraj le šepetava in ogledujeva veliko peč, oče brž računijo, koliko kruha se dá v nji enkrat speči, jaz pa študiram širjavo polic.

V tem samotnem premišljevanji naju moti

Pri sklepanji **avstrijsko-nemške zveze**, če se je sploh sklenila, tudi menda ni tako gladko šlo, kakor nemško liberalni listi poročajo. Noben avstrijski nadvojvoda ni Bizmarka sprejel, ampak vsi so bili „slučajno“ iz doma: Rainer je prišel v Ljubljano inspirirat, Albrecht jo je drugam potegnil, Wilhelma tudi ni bilo doma; z eno besedo, naši nadvojvode nečejo o Bizmarku nič slišati, in to je še nekaka tolažba za nas, da na Dunaji pri merodajnih krogih ni še vse prusijansko.

Izvirni dopisi.

Iz Celja 22. septembra. (Še enkrat o dvojnem samoumoru. — Rekurs celjskega mesta.) Samomorivcu Edvardu Rauscherju se ni izpolnila želja, da bi počival na katoliškem pokopališču in še celó zraven svoje sotrpinke. Na njegovo izjavo, da hoče kot katoličan (!) umreti se ni mogel ozir jemati, ker jse je ta izjava razvedela še le iz njegove zapuščine po smrti; pokopali so ga na tukajšnjem evangeliškem mirovdvoru, pa tiho, brez zvonjenja in brez zvonjenja in brez pastora. Henrijeta Zadušek pa se je ravno tako zagrebla na katol. pokopališču pri sv. Duhu. — Rauscherjev oče je bil svoje dni v Celji dobro znana oseba: adjunkt dri vojaškem oskrbništvu. Mnogo se je prizadeval za olepšanje bližnje celjske okolice. Z lastnimi stroški je med drugim postavil lep vodnjak za Savinjo, vsakemu Celjanu dobro znani: „Schönbründl“. Rauscher-ju v spomin napravi takratni profesor na celjski gimnaziji, Seidl sledeči napis, vrezan v ploščo na omenjenem vodnjaku:

Nah'st Du dem Queli' hier auf freundlichen
Wegen,
Ström' er erquickungsvoll, Rausch er dir
Segen!

1838.

Kakor slišimo, se je celjski mestni zastop vendar le pritožil zoper odločbo tukajšnje c. kr. okrožne sodnije v zadevi že mnogokrat omenjene zapuščine Jožefine Geigerjeve, ktero je volila tukajšnji „nemški cerkvi. Kmaló bomo zvedeli, kaj bo sklenila viša sodnija v Gradci.

Na naši celjski pošti že traja nekaj dni sem natančna preiskava zaradi goljufije, ktere se je obdolžil nek poštni uradnik. Med tem časom, ko se je preiskavalo, je pa uradnik zgini, ga da zdaj ne morejo najti.

Tudi računi pri celjskem mestnem uradu

ne morejo biti vsi v redu. Zdajšnji načelnik finančnega načelnika, g. Stizger, je mestne račune sem strogo preiskal in ko je v eni zadnjih sej mestnega starešinstva o velikem neredu v tej zagevi poročal, polastila se je velika osupnost navzočih odbornikov in poslušalcev. Evo Vam liberalno gospodstvo!

Domače novice.

V Ljubljani, 27. septembra.

(Klub narodnih deželnih in državnih poslancev) je imel 25. t. m. o prihodnjem državnem zboru razgovor, ktere ga so se razun v Ljubljani bivaajočih poslancev izmed vnanjih vdeležili gospodje Svetec, Detelja, Šavnik in Lavrenčič. Barbo, Pfeifer in Navratil so pisмено izrekli, da pritrdijo klubovim sklepom. Enoglasno je bilo sklenjeno, da se naši poslanci strinjajo s sklepi shoda, ki ga je bil grof Hohenwart sklical na Dunaj, ter izrečena želja, naj naši državni poslanci pristopijo klubu državnopravne stranke in vlado podpirajo, ako bode dejansko pokazala, da hoče pravične tirjatve narodov izpolniti. Ob enem so bile natančno določene tirjatve, ki so narodu slovenskemu pred vsemi drugimi pri srcu.

(Na gimnaziji v Ljubljani) sta letos na mesto g. Gstirnerja in Gnjezde vstopila razun prof. g. Tom. Zupana nova suplenta g. Liepold, Nemec iz gornje Štajerske pa g. Kragelj, Slovenec iz Goriške. V Kranju namescuje v dveh gimnazijskih razredih (III. IV.) veronauk gsp. Gerčar.

(Gosp. Antona Permeta pogreb) je bil sijajen, kakor malokteri, vdeležilo se ga je brez števila pogrebcev, še več pa gledalcev vseh stanov. Zopet jase dokaz, kako spoštuje Ljubljana značajne narodnjake.

(Orglarska šola) cecilijinega društva prične šolsko leto v torek 7. oktobra; lanske in novi učenci naj se prej oglašé pri šolskem vodstvu.

(Poziv.) Pevska šola in redne pevske vaje za sezono 1879/80 se začno v čitalnici 1. oktobra, in sicer: pevska šola za gospice je vsak četrtek ob 6. uri zvečer, — pevska šola za gospode vsako sredo in soboto ob 8. uri zvečer, — pevske vaje za zbor pa so vsak torek in petek ob 8. uri zvečer. — Častite gospice in gospodje, ki imajo veselje in zmožnost za petje, naj se oglasijo vsi v gori navedenih urah v čitalnični pevski sobi ali pa

pri pevovodji gosp. Valenti. — Temu vabilu dostavljamo le še to, da se te šole in zborovih vaj morajo udeležiti tudi gospice in gospodje, ki dozda niso bili društveniki čitalnice.

Odbor čitalničin.

(Žalostna dogodba). Tesarja Ažmana na karlovški cesti najmlajši otrok je požrl odgo-relega klinčka kos; da bi ga zopet ven spravilo, se davi in napenja revče tako, da se mu vlije kri iz nosa in ust. Tega se njegova mati tako močno vstraši, da jo zadene pri tej priči mrtud in se ona zgrudi mrtva na tla.

(Nove slovenske knjige za nježno mladino.)

Pri Ig. pl. Klejnmayru in Fed. Bambergu v Ljubljani je ravnokar prišlo šest z barvanimi podobami okinčanih poslovenjenih pravljic za nježno mladino na svitlo. Trem manjšim je naslov: „Pravljica o rudeči kapici“, „Pravljica o obutem mačku“ in „Pravljica o pepelki“, večje tri pa so „Snegulčica“, „Pepelka“ in Trnjeva rožica“. V nemškem jeziku so te pravljice že znane in dobra je bila misel posloveniti jih, ker so posebno primerne za darilo pridnim otrokom. Oblika je vseskozi lepa, podob veliko in te so res umno izdelane. Vsaka povest je pisana v lahko umevni slovenščini. V prvi vrsti bodo té „Pravljice“ dobro došle naši mali mladini, v drugi pa tudi bogaté naše slovstvo, zatorej so res toplega priporočila vredne. — Cena vsaki tej knjižici je 25 kr.

(Javna tombola) na korist podpornemu društvu za bolnike, bo, kakor smo že naznanili, jutri (28. t. m.) ob treh popoldne na prostornem trgu ob „zvezdi“ (Sternallee), če bo vreme vgodno. Listki (tablice) se dobivajo po nekterih štacunah in tobakarijah. Dobitki so sledeči v srebernem denarji: pet terna po 5 gld., 4 kvatérne po 10 gld., tri kvintérne po 20 gld. in dve tomboli — prva za 100 gld. a druga za 50 gld. Pri takih dobitkih in gledé na dobrodejni namen bo vdeležitev gotovo velika.

Razne reči.

— Duhovske spremembe v ljubljanski škofiji: Prestavljeni in na novo nastavljeni so bili ti-le čč. gospodje: Tavčar Franc iz Kranja k sv. Joštu pri Kranji, Kregar Fr. v Kranj, Saxer Janez, novomašnik, v Predoslje, Pogorelc Adolf od sv. Petra na Brezovico, Škufca Ludvik v Leskavco pri Loki, Zbašnik Franc v Trebnje, Kogej Ferdinand v Mirno peč, Bevc Janez v Podkraj, Kadunc Franc in Pekovec Jožef v Hrenovice, Zupanc Jernej, novomašnik, v Kamnogorico, Merjašič Jožef v Škocijan pri Dobravi, Zalokar Jožef, nov., v Čermošnjice, Mavrič Janez v Dolenjovas, Varl Tomaž v Št. Jernej, Poklukar Jožef v Sodražico, Terček Mihael, nov., v Metliko, Ceme Karl iz Št. Jurja v Mengeš, Lavtižar Jožef v Št. Jurij pri Kranji, Jerše Alojzij v Poljane, Belc Janec, nov., v Stari log, Rus z Vrhnike v Begunje pri Cirknici, Pipan Andrej na Vrhniko, Berčič Peter, nov., v Polhov gradec, Železnikar Janez iz Šmarjete za kurata v Št. Vid pri Brdu, Plevanec Janez v Šmarjeto, Ogrin Peter s Trate v Boštanj, Ferčej Matevž na Trato, Mazgon Janez v Drago, Lah Valentin v Naklo, Molek Martin v žensko kaznilnico v Begnjah, Aljančič Valentin v Predvor, Močlnikar Jožef v Št. Peter pri Novem mestu, Regen Jožef, nov., v Dole, Laznik Jožef iz Žužemberka v Šmarije, Merčun Rok, sem. duh., za prefekta v Alojznico, Malenšek Martin, sem. duh., v Črnomelj, Ažman Šimen, nov., na Jesenice, Bobek Alojzij, nov., v Loški Potok, Gregori Franc, nov., v Svibno, Potočnik Tomaž,

pater, ki pride nazaj in zapazivši najino plašnost reče spodbudljivo:

„No, mar nista žejna? Le pijta, le, in ti fant, jēj, da boš vedel, kakšen je klosterski kruh.“

Potem sede k nama in nataka, meni pa odreže velik kos kruha, ktere ga se jaz, tako spodbujen, res lotim. Bil je zeló vljuden, še celó jaz sem dobil korajžo odgovarjati mu, samo ko me nekaj praša nemški, ga debelo gledam, a ne odgovorim nič, čeravno me oče opominjajo, naj se nikar ne bojim.

„No, pri nas se bo že naučil“ — opomni pater — „saj brati in pisati že zna, kakor kaže šolsko spričalo. Ko bo v mestu, bo postal tudi bolj korajžen. Zdaj idita, hlapec bo šel z vama in pokazal, kje bo fant stanoval. Gospodu pa dajta to-le pismo.“

Z zahvalo se posloviva, na porti čaka ž hlapec, ki naju pelje k „Micki“ v strojarjevi hiši, na kateri je bilo na zid namalano nekaj živinski koži podobnega. Hlapec pové, da sem jaz tisti, ki bo tukaj v šolo hodil, v klostru imel hrano, pri nji pa kvartir, kakor so že

pater guardijan povedali. Micka, ženska srednjih let, me pogleda, potem „zglihata“ z oče tom za rjuhe, srajce, gate itd. in ko sva vse to opravila, jo mahava zopet domú skoro tri ure hoda. Jaz sem bil brž zunaj mesta sezul nenavajene čevlje, pa sem vendar še zaostajal tako, da so me oče morali skoro vsak četrte ure čakati in naganjati k hitreji hoji. Govorila nisva veliko, kakor spleh ne, meni so se oče vso pot nekoliko zamišljeni zdeli.

Pri fari sva šla k gospodu kaplanu, jaz sem moral zopet čevlje obuti, in tam sva odala patra guardijana pismo. Gospod ga prebere, potem naju praša, kako sva opravila; oče povedó vse natanko in slednjič reče gospod kaplan:

„Tako je vse v redu. Fant naj se zdaj domá še pridno uči, predno pa gresta v Kamnik, se oglasita še pri meni.“

Oče so se lepo zahvalili, kolikor so znali, potem sva šla domú, in oče so rekli ponosno materi:

„Vidiš, stara, zdaj imaš študenta!“

nov., v Horjul, Samide Jožef, nov., v Mozeli. Zorc Franc, nov., v Stopiče. Inštalirana sta bila Demšar Janez 1. sept. za Ledine, Ključevšek Nace 10. sept. za spodnji log (Unterlag). — V pokoj gresta: Zeller Janez, fajmošter v Svibnem in Zupan Urh. — Razpisani ste fari: Svibno 5. in Banjaloka 10. t. m.

V Lavantinski škofiji: Visokočast. g. zlatomašnik in inful. opat št. Lambertski Aleksander Setznagel je postal župnik na Muti, č. g. Fr. Dovnik provizor v št. Mihelu pri Šoštanju. — Prestavljeni so č. gg. kaplani Martin Kolenko v Lembah; Alojzi Haubenreich k sv. Marjeti pod Ptujem; Anton Fišer mlaj. k sv. Petru pod Mariborom; Alojzi Šijanec v Šmartin v Rožni dolini, in Marko Štuhec v Haisperg. — Č. g. jubilar in župnik pri sv. Mihelu poleg Šoštanja je umrl 17. t. m. R. I. P. — Razpisane so do 3. novembra t. l. sledeče fare: Sv. Mihael pri Šoštanju; sv. Primož na Pohorju; Tinje in Kalobje.

— Slovestvo. Jako znamenita sta Čehom prestara spominka „Zelenogorski pa kraldvorski Rokopis“, znamenita tudi drugim učenjakom, kajti prestavljena sta bila v malo letih skoro vse evropske jezike. Huda borba se je bila o njih vnela, češ, da sta podvržena ali ponarejena, in malo pred smrtjo svojo je doživel V. Hanka zadostovanje, da je njemu na hvalo rešena bila ta stvar. Nedavno pa priobči prof. V. Šembera na Dunaju dokaj obširno knjigo, v kateri razkazuje, da je „Libošin soud“ in zlomek „Evangelium sv. Jana“ podvržen. Nekaj mesecev pozneje da pa Antonin Vašek, profesor v Brnu, na svetlo knjižico: „Filologický dokaz, že Rokopis Kraldvorský a Zelenkorský, tež zlomek evangelia sv. Jana jsou podvržena díla Václava Hanky“. Z novo se je vžgala literarna vojska, skoro spet osebna, kar je obžalovati na več strani. Doslej sta se odgovarjala vzlasti Fr. Vymozal in arhivar V. Brandl (Čosop. Matice Moravská); odgovoriti hoče neki tudi prof. Hattala v daljšem spisu. Tega bi bilo pač želeli, kajti prof. M. Hattala je vso stvar presledoval in opazoval že v prvi borbi pred smrtjo Hankovo, in ima vse k temu potrebno znanje. Dokler je Hanka živel, mn nekteri učenjaki niso hoteli priznavati posebne bistrosti; ako je pa, česar ne verjamemo po vseh dosedanjih trditvah, sam skoval omenjena spominka, bil je kovač izvanredne sposobnosti, ki skoro nima para. Liberalizem sega v vse predele, književne in cerkvene upajmo, da se po viharji še lepše pokaže in potrdi stara resnica.

— „Ilustrovane dějiny literatury vseobecné“ se imenuje novo delo, ktero spisuje V. Pertl, ravnatelj realne gimnazije v Pelhřimove (Pilgram), in ktero v sešitkih po 45 kr. na svetlo daje založnik knjigar V. Steinhauser v Plzni (Pilsen). Za 1. sešitkom, o katerem je gledé na vse delo govoril „Slovenec“ v št. 63 t. l., sta prišla doslej na svetlobo 2. in 3., v katerih se s primerno vložnimi ilustracijami dalje snuje povestnica vseobčne književnosti „Indie, Persie, Hebrejsko - Židovske, Arabce, Egypta“ v stari in novejši dobi. Znamenito je brati, kako se brez obzira na razodenje opisuje literatura stara Hebrejska in po vrnitvi iz Babilonske sužnosti nova Judovska. Za njo se vzlasti na tanko razkazuje literatura Arabije — pesniška zgodovina, zemlje — in narodopis, filozofija, matematika, teologija in pravištvo, filologija, Kdor si v kratkem pregledu pridobiti hoče bolj občno znanje raznih literatur, priporoča se mu omenjena ilustrovaná povestnica, spisovana v lahki česki besedi in lepi vnanji obliki. Prav bi vedav bilo, da bi se povedalo, na ko-

liko sešitkov in primeroma na toliko novcev se utegne narasti to delo, da se kdone opeče.

— Zabavnik „Alte und Neue Welt“ je prišel na svetlo 18. ali zadnji snopič, XII. letnika, ki obsega: Nacht im Thal. Von Kaiser Maximilian von Mexiko. Zum Tode verurtheilt. Erzählung v. Wilh. Koch. Spazierritte durch Cypern. Von C. Cin. Diätetische Briefe. Von Dr. J. A. Schilling. Maxwell der Steuermann. Von J. Schaefer. Katholische Zeitgenossen. Georg Arbogast Freiherr zu Franckenstein. Pompeji. Ein Gedenkblatt von B. Moenanus. Der räthselhafte Kunde. Ein lustiges Histörchen, erzählt von Dr. Julius H. Stackemann. Nach der Mutter Tod. Von Dr. Anton Jarisch. Auch ein Examen. Humoreske von P. H. Steikens. Allerlei: Unsere Bilder. Der liebe Gott auf Reisen. — Indianische Haarschneiderei. Die ersten Modebilder. — Eine neue Verwendung des Papiers. — Das brasilische Abgeordnetenhaus. — Di Pariser Tramways. Gutes altes Gold. Vertrauliche Correspondenz. Ein eigenthümlicher Todtencult. Auflösung des Scherz-Rebus und des Räthsel in Nr. 45. Podge pa so: Nicht im Thal. Orig-Zchg. von W. Claudius. — Nach dem Ueberfall Staus. Gemalt von Anker. — Das Brautexamen. Orig-Zchg. von M. Schmid. — Georg Arbogast Freiherr zu Franckenstein. — Inneres eines pompejanischen Hauses (des Aedilen Pansa.) — Ausgrabung in Pompeji. Orig-Zchg. von L. Dill. — Inneres einer antiken Basilika. — Pariser Damfstrassenwagen. Orig-Zchg. von L. Hernault. — Initiale W. — Ein junger Hebräer. Nach dem Gemälde von Ludwig Knaus. — Der Zudringliche. Nach einem Gemälde von Hüsck. Vsako leto izide 18 snopičev, to je vsake 3 tedne eden z mnogimi podobami in oljnato brezplačno premijo „Leo XIII“. ali pa „angeljski pozdrav“, ki je vzlasti jako krasna in se more po 24. kr. snopič prejemati v vsaki knjigarni ali pa naravnost po pošti.

Prošnja.

Još nije izminula ni godina dana da su ulice Sarajeva, glavnog grada „ponosne Bosne“ doživjele jedan od najkronijih prizora, o kojih ove ulice pripovjedati mogu. Devetnajstog kolovoza prošle godine, kad su naši vojnici grad posjeli, razplamtla je fanatično — divlja borba po ulicah, koja je porodila krvave prizore.

Do tada pristao je i udomio se je u Sarajevu mir i pokoj, red i blagostanje, koje se je tečajem jedne jedinate godine silno razvilo, i obećalo da će Sarajevo pod zaštitom „dvočlavorog orla“ postati jednim od najbogatijih gradova, s tovarištem orientalnoga, trgovačkog prometa.

Ali jas! najlepši, u najbujnijem cvietu nalazeći se dio grada postao je žrtvom bukećog plamena.

Latinski dio, napučen većinom katoličkim življem bijaše pravim ognjištem vatre i plamena, te je i jedina u Sarajevu katolička crkva — u kojoj se je 25. kolovoza prošle godine uz oduševljeni „Živio“ prvi put pjevala austrijska pučka hymna, kao i stan katoličkih svećenika sa katoličkom učinom postala predmetom proždrućog plamena.

Franjevci ovdašnji dušobrižnici ostali su bez krova i kuće.

U koliko je moguće umrlim, brine se i vladina i privatnika dobrohotnost i darežljivost, da ublaži obću biedu.

Nu najpriječija je potreba, da se naša crkva in naša škola podigne, čemu treba izvanredno brze pomoći.

Sa zahvalnošću primati će podpisani v tu svrhu milodare, koje će takodjer javno oglasiti, in na opredeljeno mjesto predati.

Dr. L. Thomann pl. Montalmar, odaslanik III. odjela zemaljske vlade kot povjerenstva za podpuru vatrom postradalih v Sarajevu.

Zobni zdravnik dr. Tancer,

docent zobozdravništva na graškem vseučilišču.

izvrševal bode v hotelu „pri Elefantu“ od 1. do 31. oktobra t. l. svojo

zobozdravniško in zobotehniško prakso.

Dr. Tancerjeva c. kr. priv. antiseptikon ustna voda, zobni prah in zobno testo dobiva se pri njem, kakor v Ljubljani pri bratih Krisper, pri E. Mahru in Businaro; v Kranju v lekarni Šavnikovej; v Škofji Loki pa pri trgovcu Marinšku. (1)

Nove in priporočila vredne knjige.

Alčšovec, Ljubljanske slike 60 kr.
Challoner, Betrachtungen über die vorzüglichsten Glaubens- und Sittenlehren 2 zv. 2 gl. 70 kr.
Dubois, Der praktische Seelsorger 2 gl. 10 kr.
Heksch, Die Donau von ihrem Ursprung bis an die Mündung. 1. in 2. pošilj. 30 kr.
Kalender, kath. für Zeit und Ewigkeit, 1880, 50 kr.
„grosser Marien, 1880, 40 kr.
„kleiner „ 28 kr.
Notizkalender für den kath. Clerus, 1880, 1 gl. 1 gl. 50 kr.
Slomšek, Zhrani spisi, vez. 2 gl. 50 kr.
Stepischnik, Papst Pius IX. und seine Zeit, 6 gl. 60 kr.
Thuille, Populäre Predigten 3 gl. 60 kr.
Verstyl, Kirchliche Leinwandstickerei, 1. in 2. pošilj. à 1 gl. 80 kr.
Wolfsgruber, Das Vater Unser in 10 Betrachtungen, mit 9 Stahstichen 1 gl.
Wurzbach, Goldene Bibel, 1. pošilj. 90 kr.
Zwenger, Nar lepši čednost 85 kr.
„Pot v večnost 36 kr.

Tudi imamo šolske knjige za mesto in za šole na deželi. Časniki in dela v zvezkih izhajajoča se hitro naročé.

Katoliška bukvarna
v Ljubljani pred škofijo št. 6.

Rudokopi

na črni premog (porabljiv za grafit) in na rudo, kakor: železo, svinec, baker in živo srebro (blizo Idrije) so na prodaj na Kranskem blizo železnih postaj; sprejme se pa tudi družnik (kompanjon) pod ugodnimi pogoji. Več pové

Frane Cvek
v Ljubljani.

(1)

Za čiščenje žita

priporočam se vsem kmetovalcem in žitnim kupcem v okolici, ker imam tako mašino iz Dijona na Francoskem, s ktero se izbere iz žita vsak plevelj, grabica, prst, kamnički in druga zmes.

Dom. Dereani,
mlinar v Žužemberku.

(1)

Telegrafične denarne cene 23. septembra.

Papirna renta 67.50 — Srebrna renta 88.60 — Zlata renta 80.95 — 1860letno državno posojilo 126.50 Bankine akeije 831 — Kreditne akeije 246.75 — London 1:7.20 — — Ces. kr. osikini 5.55. — 20-frankov 9.32.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.